

संज्ञा

संज्ञा

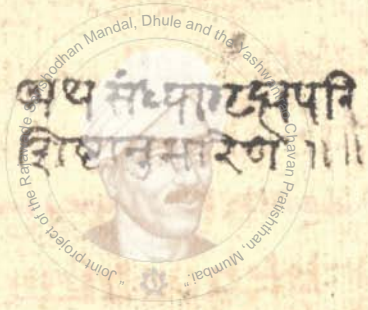
११-१-२०२३

॥ संज्ञा राम देव ॥

११/१/२०२३

५)

(2)

श्रीगणेशाय नमः ॥ गृह्यपरिशिष्टानुसा
रणश्रौतःसायं संध्याहिरव्यंते ॥ ओं केश
वाय नमः ॥ नारायणाय नमः ॥ मौर्ध्वं वा
य नमः ॥ इति त्रिभिः पीत्वा ॥ गोविंदाय न
मः ॥ विष्णवे नमः ॥ मधुसूदनाय नमः ॥ त्रि
विक्रमाय नमः ॥ वामनाय नमः ॥ श्रीध
राय नमः ॥ हृषीकेशाय नमः ॥ नक्षत्राभा
य नमः ॥ दामोदराय नमः ॥ संकर्षणाय नमः ॥

(2A)

वासुदेवाय नमः ॥ प्रकृत्ताय नमः ॥ अ
निरुद्धाय नमः ॥ पुरुषोत्तमाय नमः ॥ अधो
क्षजाय नमः ॥ नारसिंहाय नमः ॥ अच्युता
य नमः ॥ जनार्दनाय नमः ॥ उपेंद्राय नमः ॥ ह
रये नमः ॥ श्रीकृष्णाय नमः ॥ प्रणवस्य ॥ ब्रह्म
रूपिः ॥ अग्निदेवता ॥ देवी गायत्री छंदः ॥
सप्तानां व्याहृतीनां विश्वामित्रभृगुभरद्वा
जवासिष्ठगोतमकश्यपांगिरसकृष्णयज्ञः ॥

२
(३)

अग्निवांसुसूर्यहृहस्यतिवरुणेन्द्रविश्वेदे
वादेवताः ॥ गायत्र्युद्दिगनुष्टुप् हतीप
द्वि-त्रिष्टुपजननः ॥ गायत्र्यावि
श्वामित्रः सविता गायत्री ॥ शिरसः पञ्चप
निर्ब्रह्माग्निवाय्वादित्यादेवताः ॥ य
जुः ॥ प्राणायामविनियोगः ॥ ॐ भूः ॥
ॐ भुवः ॥ ॐ स्वः ॥ ॐ महः ॥ ॐ जनः ॥ ॐ
तपः ॥ ॐ सत्यं ॥ ॐ तत्सवितुर्वरेण्यं भ

(3A)

नैदिवस्यधीमहि॥धियो योनः प्र चो दयात्॥
ॐ मा पो ऽवो ती र सो मृतं ब्रह्म भू भुवः सुव
रो ॥ एवं चिः ॥ अद्येत्याद्येवंगुण विशेषण
विशिष्टायां पुण्यातिथौ मत्तोपात्तदुस्तरक्ष
यद्द्वारा श्री परमेश्वर प्रीत्यर्थं प्रातः संध्या
मुपासिष्ये ॥ नतो मार्जनं ॥ ॐ आपो हिष्ठा
मयो भुवः ॥ ॐ तान् मुञ्जदधातन ॥ ॐ महेर
णाय चक्षसे ॥ ॐ वावः शिवत मोरसः ॥ ॐ
तस्य भाजयन्ने हर्नः ॥ ॐ मुञ्जाती रिव मात
४ आपो हिष्ठा नित्त चस्य आवरी पः सिंधु द्वीप आधोगायत्री ॥ मार्जनैवि-

(4)

ॐ तस्मा अरंगमा मवः ॥ ॐ यस्य क्षयाय
जिन्वथ ॥ ॐ आपो जुनयथा च नः ॥ १ ॥ सूर्य
श्वेति मंत्रस्य ॥ विष्णु कृषिः ॥ सूर्यमन्युमन्यु
पतयो देवताः ॥ प्रकृति छंदः ॥ आचमने कि
नियोगः ॥ ॐ सूर्यश्वेतामन्युश्वमन्युपतम
श्वमन्युकृतेभ्यः ॥ प्रायेभ्योरक्षन्तां ॥ यद्रात्र्या
पापं नकारिष्यन्त न सा वाचा हस्ताभ्यां ॥
पश्चाद्गदरेणाग्निश्चा ॥ रात्रिस्तदेवतुं पतु ॥
यत्किंच दुहितं मयि ॥ इदमहं मामन्ततयोनी ॥
सूर्ये ज्योतिषि उ होमि त्या हा ॥ आचम्य ॥

(5A)

पुनर्माजयेत् ॥ आपो हि षेति न वर्चस्य स्तु क्तस्य ॥
आंबरीषः सिंधुद्वीप आपो गायत्री ॥ पंचमी
वर्धमाना ॥ सप्तमी प्रतिष्ठा ॥ अत्येद्वे अनुष्ट
भो ॥ मां जने विजियोगः ॥ ॐ ॥ १ ॐ भूर्भुवः
स्वः ॥ २ ॐ तत्सवितुर्वरेण्यं भर्गो देवस्य धीमहि ॥
धियो यो नः प्रचोदयात् ॥ ३ ॐ आँ ह्राम पो
यो भुवस्तान ऊर्जे दधातन ॥ महेरणा वचक्ष
स ॥ ४ ॐ यो देः शिवतमोरसस्तस्य भाजयते
हनः ॥ ५ शतीरिव मालरः ॥ ६ तैस्मा अरुंग
मानवो यस्य क्षयाय जिन्वथा ॥ आपोजनय

(5)

४

आचनः॥६॥ ॐ शंनो देवीरभिष्टयः॥ आपो भव
तु पीतये ॥ शंयोरभिस्त्रवंतु नः॥ ७ ॐ ईशाना वा
याणां क्षयंतीश्वर्षणीनां ॥ अपो याचानि मेरुजंभ
॥ ॐ अफुमेसोमो अत्रवीदंत विश्वानि
भेषजा ॥ अग्निं च विश्वसो भुवं ॥ २ ॐ आपः
ष्टणीतभेषजं वरुथंत न्ये उमम ॥ ज्योक्नुस्त
यंदृशे ॥ १० ॥ ॐ इदमापः प्रवहत यत्किंच दु
रितं मयि ॥ यद्वाहमभि दुद्रोहं द्वाशेष उता
न्तं ॥ ११ ॥ ॐ आपो अक्षान्वन्वपरिषंरसेन स
मगस्महि ॥ पयस्वानग्र आगहितं मासं स्त

४

(SA)

जवर्चसा ॥ १२ ॐ प्राणे ज्योतीरसो मृतं ब्र
ह्मभू भुवि सुवरो म १३ ॥ आत्मानं परिधिं
चक्षुः ॥ क्रतुं चेतितु न स्य ॥ ३ संवत्सरे
पुद्गी च आग अघमर्षणा ऋषिः ॥ भाव
दृतं देवता ॥ अनुष्टुप् छंदः ॥ अघमर्षणे
विनियोगः ॥ ओं क्रतुं च सख वाभी द्वा तप
साध्य जायत ॥ ततो रात्र्य जायत ततः समु
द्रो जर्णवः ॥ समुद्रादणीवा दधि संवत्सरो
अजायत ॥ अजो रात्राणि विदधा द्विश्वस्य
मिषता वशी ॥ सूर्या चंद्रमसौ धाता यथाप

(6)

५

मकल्पयत् ॥ दिवं च पृथिवीं चोत्तरिक्षमधोऽस्यः ॥
दुपदादिवेन्दुमुचानः सिंनस्तात्मीमलादिव ॥
पुतं पवित्रेण वाज्यमापः शुंधंतुमेतसः ॥ अ
चम्य ॥ गायत्र्या विष्वा मित्रः सविता गाय
त्री ॥ अर्घ्यदाने विनियोगः ॥ ॐ पूषुवः
स्वः ॥ तस्मिन्नुर्वरेण्यं भर्गो देवस्य धीम
हि ॥ धियो यो नः प्रचोदयात् ॥ श्रीसूक्त
येदमर्घ्यं नमः ॥ एवांत्रिः ॥ एवांतश्च नर्घ्यं
त्रयं दद्यात् ॥ तत्रैकारिका ॥ तिष्ठ नर्घ्यं
त्रयं दद्यात् ॥ त्रिषु संध्यासु बहु चः ॥ प्रातर्न

५

(6A)

ध्याद्भयोरपुक्तायाङ्केषु विनिक्षिपेत् ॥
असावादित्यो ब्रह्मेति प्रदक्षिणं परीयन् ॥
परिषिच्य अपउपे मृश्य ॥ अर्धुवः स्वरिति
दर्भेषुपविश्य ॥ प्रथमवस्येत्यादि पूर्ववत्सा
गायामंक्ष्व्या ॥ प्राणायामांते ॥ गायत्र्या वि
श्वामित्रः सविता गायत्री ॥ जपे विनियोगः ॥
तस्मात्तुर्हृदयाय नमः ॥ वेरण्यं शिरसे स्वा
हा ॥ भगो देवस्य शिरवायेव षट् ॥ धी महिक्
वचा यद्गु ॥ धियो यो न नेत्रत्रयां यवो षट् ॥
प्रचोदयात् अस्त्राय फट् ॥ अथ ध्यानं ॥

(7)

६

ऋग्यजुः सामात्रिपदातिर्यग्रध्वो धरदिक्षु
षट् कुक्षिपंचशिरस्का मग्निमुखी विष्णु
हृदया ब्रह्मशिरस्कुरुद्रिशिखा दंडकर्म
इत्त्वक्षसूत्रा मयकरा चतुर्भुजा भुजव
र्गा भुज्रां वरानु लपना गा भरणं शरच्च
द्रसहस्रप्रभा सवदवमपिमिमां देवी गा
यत्री ध्यायेत ॥ आगलवरे देवि भज
पि मे सानि धो भव ॥ गायतत्रायसे रस्मा
ज्ञायत्री त्वं नतः स्मृता ॥ १५८ ॥ गायत्री जपः
॥ जपान्ते उपस्थाय ॥ जातवेदसे मारीचः

६

(7A)

कश्यपो जातवेदा अग्निस्त्रिष्टुप् ॥ तच्छंयोः
शंयुर्विश्वे देवाः शंक्री ॥ नमो ब्रह्मणे प्रजा
पति विश्वे देवा जगती ॥ उपस्थाने वेनियोगः ॥
ॐ जान्वेदसेक्तन वामिसोममुरातीवतो नि
दहाति वेदः ॥ सनः पृषदाति दुर्गाणि विश्वाना
मवसिंधुं दुरितासग्निः ॥ ॐ तच्छंयो रावृणी
महेगा तु यज्ञाय गातु यज्ञमतये देवी स्वस्ति
रुक्तनः स्वस्ति मानुषस्यः ॥ ऊर्ध्वी जिगातु
मेषजं शंनो अस्तु द्विपदेशं चतुर्भुवे ॥ ॐ न
मो ब्रह्मणे नमो अस्वग्नये नमः पृथिव्ये न

(8)

म० षष्ठीः । नमो वाचे नमो वाचस्पतये
नमो विद्युवे महते करामि ॥ प्राच्ये दिश्ये नमः ।
इद्राय नमः ॥ आग्नेये दिशे नमः ॥ अग्नेये नमः ॥
दक्षिणस्ये दिशे नमः ॥ यमाय नमः ॥ नैर्ऋत्ये
दिशे नमः ॥ निऋत्ये नमः ॥ प्रतीच्ये दिशे नमः ॥
वरुणाय नमः ॥ वायव्ये दिशे नमः ॥ वायवे नमः ॥
उदीच्ये दिशे नमः ॥ सामाय नमः ॥ ईशान्ये दिशे
नमः ॥ ईश्वराय नमः ॥ ऊर्ध्वये दिशे नमः ॥ ब्रह्मणे
नमः ॥ अधरये दिशे नमः ॥ अनंताय नमः ॥ संध्या
य नमः ॥ गायत्र्ये नमः ॥ सावित्र्ये नमः ॥ सरस्वत्ये नमः ॥
सर्वाभ्यो देवताभ्यो नमः ॥ उत्तमेशिखरदेविक

(8A)

प्यापर्वतमूर्धनि। ब्राह्मणेभ्योभ्यनुज्ञाता गच्छ
देवियथास्मरवं॥ भद्रं नो विमदः परमात्मा विर
ट्॥ ॐ भद्रं नो अपि वानय मनः। शांतिः शांतिः
शांतिः। आसत्यलोकादाप्ता कादालोकाद्वा
कपर्वताद्ये संति ब्राह्मणा देवाः सौभ्यो नित्य न
मोनमः। प्रवरां न्वितस्व गोत्रमुच्चार्या नक्षत्र
नामशर्माह भौ आस वारयामि॥ इति ब्राह्म
संध्या॥ अथ सायं संध्या लिख्यते॥ ॥ अ
द्येत्यादि० सायं संध्या मुपासये॥ पूर्ववन्मातृ
यित्वा॥ अग्निश्चैति मंत्रस्परु इच्छिः। अग्नि
मन्मुमन्मुपतयो देवताः। प्रकृतिश्च दः॥ आचम
रुश्च

८
(१)

नेविनियोगः। ॐ अग्निश्चमामनुश्चमनुपत
यश्चमनुश्चतेभ्यः। पापेभ्योरक्षता। बद्धा
पापमकार्षीं मनसावाची हस्ताभ्यां। पद्भ्यामु
दरेण शिशना। अहस्तद्वयमुपतुल्यत्किंचि
रितं मायि। इदमहं नाममते योनौ। सत्ये ज्यो
तिषि जुहोमि स्वाहा॥ अन्यस्व प्रातः स
ंध्यावत्रा इति सायसंध्या॥ अधमाध्याह्निकी
संध्या॥ ॥ अद्येत्यादिनाध्याह्निकी लक्ष्या
मुपासिष्ये। आपो हि ह्येति पूर्ववन्मार्जाय
त्वा। आपः पुनर्लिलि मंत्रस्यो नारायणत्र
यिः। आपो देवता। अष्टी छंदः। आचमने विष।

(9A)

॥ ॐ आपः पुनंतु पृथिवी पृथिवी पूता पुनातु मां ।
पुनंतु ब्रह्मणस्यति ब्रह्म पूता पुनातु मां । यदुच्छिष्ट
मभोज्ये यद्वा दुश्चरितं मे म । सर्वं पुनंतु मामोपासता
च प्रतिग्रहः स्वाहा । आचम्य । पुनः पूर्ववन्मार्जयित्वा
॥ हंसः शुचिषादिति मंत्रस्य गीतमो वामदेवः सूर्यो ज
गती । सूर्यार्घ्यदाने ॥ ॐ हंसः शुचिष इ सुरतुरिक्षा ॥
त्रिः सह ह्यर्घ्यदाने ॥ उदुत्यमिति त्रयोदश च
स्य सक्तस्य काण्वः प्रस्कण्वकृषिः । सूर्यो देवता । न वा
द्यागायत्र्योत्याश्चतस्रो नुष्टभः । उद्यन्नयेः पयत्
वारोगद्य उपनिषदत्यादु चोद्विषयः । चित्रदेवाना
मितिषजा

१०) मंगिरसः कुत्सः सूर्यस्त्रिष्टुप्। तच्च क्षमैत्रावरुणिः स्त
 यंपुरउष्टिक। उपस्थानेवे०। ७ उदुत्यंजातवेदसं०। १३
 ॐ चित्रदेवाना०। ६। ॐ तच्च क्षदेव०। १। यद्वा।
 उदुत्यंकाण्वः प्रस्करवः सूर्यो गायत्री। चित्रदेवाना
 मंगिरसः कुत्सः सूर्यस्त्रिष्टुप्। तच्च क्षमैत्रावरुणिः स्त
 यंपुरउष्टिक। उदुत्यं० चित्रदेवाना०। १२ तच्च क्षु०। १५
 प्रणवस्येत्यादि प्राणायामत्रयादि गायत्री जपान्त
 शानः संध्यावत् ॥ इति माध्याह्निकी संध्या समाप्तः ॥
 उपस्थानानंतरं गायत्री जपः ॥ इति समाप्तः ॥

सीतारक्षिः॥ श्रीमत्तद्देनुमान्कीर्तकं॥ श्रीरामचंद्रप्रोत्सवविचर

70A)
त्यभूर्भुवःसरोर्मू॥ पूर्ववत्॥ आचम्य प्राणानायम्य॥ ॥ इति
सायं संध्यासमाप्तः॥ ॥ श्रीगणेशाय नमः॥ अस्य श्रीरामर
क्षास्तोत्रमंत्रस्य॥ बुधकौशिकऋषिः॥ श्रीरामचंद्रो देवता॥
अबुष्टुपृष्ठदः॥ सर्वरिष्टशान्त्यर्थं श्रीरामरक्षास्तोत्रजपे वि॥
चरितं रघुनाथस्य शतकोटिप्रवित्तरं॥ एकैकमक्षरं पुंसां महा
पातकनाशनं॥ १॥ ध्यात्वा नीलोत्पलश्यामं रामं राजबिभ्रलोच
नं॥ जानकीलक्ष्मणोपेतं जटामुकुटमंडितं॥ २॥ सासीतूणि
धनुर्बाणपाणिं नक्रं च रांतकं॥ स्वलीलया जगत्रा तु मा विभू
तमजं विभुं॥ ३॥ रामरक्षां पठेत्प्रातः पापघ्नी सर्वकामदां॥ शिरो

(11)

रा. र.
॥११॥

मेराधवः पातु भालं दशरथात्मजः ॥ ४ ॥ कोसल्येयो दशो पातु वि
 श्वामित्र प्रियश्रुती ॥ द्वाणं पातु मखत्राता मुखं सौमित्रि वत्सलः ॥ ५ ॥
 जिहां विद्यानिधिः पातु कंठभरतवं दितः ॥ स्कंधो दिव्यायुधः पातु
 भुजो भग्नेश कार्मुकः ॥ ६ ॥ करो सीतापतिः पातु हृदयं जामदग्न्य
 जित् ॥ मध्यं पातु खरध्वंसी नाभिं जांबव हाश्रयः ॥ ७ ॥ सुग्रीवेशः
 कटिं पातु सक्थिनी हनुमत्प्रभुः ॥ उरु रथसमः पातु रक्षः कुलविना
 शकृत् ॥ ८ ॥ जानुनी सेतु कृत् पातु नंधे दशं मुखांतकः ॥ पादो विभी
 षणः श्रीदः पातु रामो खिलवपुः ॥ ९ ॥ एतां रामबलोपेतां रक्षां यः
 सुरुती पठेत् ॥ सचिरायुः सुखी पुत्री विजयी विनयी भवेत् ॥ १० ॥ पा
 तालभूतलव्यामचारिणश्च चचारिणः ॥ नद्रक्षमपि शक्तास्ते

शिव
॥११॥

71A)

रक्षितं रामनामभिः ॥ ११ ॥ रामेति रामभद्रेति रामचंद्रेति वा स्मर-
न् ॥ नरो न लिप्यते पापैर्भुक्तिं मुक्तिं च विंदति ॥ १२ ॥ जगज्जेत्रे क-
मंत्रेण रामनाम्नाभिरक्षितं ॥ यः कंठे धारयेत्तस्य करस्थाः सर्व-
सिद्धयः ॥ १३ ॥ वज्रपंजरनामेदं यो रामकवचं स्मरेत् ॥ अद्या-
हतातः सर्वत्र लभते जयमंगलं ॥ १४ ॥ आदिष्टवान्यथास्वप्रे रा-
मरक्षामिमां हरः ॥ तथा लिखितवान् प्रातः प्रबुधो बुधकौशि-
कः ॥ १५ ॥ रामो दाशरथिः श्रीरामलक्ष्मणानुचरो बली ॥ काकुत्स्थः पु-
रुषः पूर्णः कौसल्यानंदवर्धनः ॥ १६ ॥ वेदांतवेद्यो यज्ञेशः पुराण-
पुरुषोत्तमः ॥ जानकीवल्लभः श्रीमानप्रमेषपराक्रमः ॥ १७ ॥ इत्ये-
तानि पठेन्निसंभ्रुकः अध्याचितः ॥ अश्वमेधायुतं पुण्यं लभते

(12)

श. २-

॥१२॥

नात्र संशयः ॥ सन्नधः कवचं खड्गं चापबाणधरो युवा ॥ गच्छन्म
नोरभोस्माकं रामः पातु सलक्ष्मणः ॥ १९ ॥ रामाय रामभद्राय रामचंद्राय
यवेधसे ॥ रघुनाथामनाथाय सीतायाः पतये नमः ॥ २० ॥ रामरामे
तिरामेतिरमेरामे मनोरमे ॥ सहस्रनामतुल्यं रामनामवरानने ॥
॥ २१ ॥ आतसज्जधनुषाविषुस्य रावक्षया बभुगनिषंगसंगि
नौ ॥ रक्षणाय मम रामलक्ष्मणावग्रतः प्रथिस देवगच्छतां ॥ २२ ॥
आरामः कृत्यदक्षाणां विरामः सकलापदां ॥ अभिरामस्त्रिलो
कानां रामश्रमां सनमभुः ॥ २३ ॥ तरुणो रूपसंपन्नो सुकुमा
रो महाबलो ॥ पुंडरीकविशालाक्षो वीरकृष्णाजिनांबरो ॥ फल
मूलाशिनो हांतो तापसो ब्रह्मचारिणो ॥ पुत्रो दशरथस्येतो भ्रा

शिव
॥१२॥

॥ २४ ॥

(12A)

कुंजं तं राम रामेति मधुरं मधुराक्षरं ॥ आरुह्य क्वचि ताशारवा
वंदे वाल्मिक कोकिलं ॥ २७ ॥

तसौ राम लक्ष्मणो ॥ २६ ॥ शरण्ये सर्वसत्त्वानां श्रेष्ठो सर्वधनुष्मतां ॥

रक्षः कुलनिहंता रोत्रायेतान्नोरघून्तमौ ॥ २५ ॥ माता रामो मवि

तारामर्चंद्रः स्वामी रामो मत्स्यारामचंद्रः ॥ सर्वसंमेषामचंद्रो दया

लुर्नाभ्यंजानेनेवजानेनाने ॥ २४ ॥ मनोजबंभारुततुल्यवेगं जि

तंद्रियं बुधिमतांवरिष्ठं ॥ वातात्मजंगानर्यूथमुख्यं श्रीरामदूतं

शरणं प्रपद्ये ॥ २३ ॥ इतीश्रुत्तु केशिकविरचितं श्रीराम

रक्षास्तोत्रं संपूर्णं ॥ ॥ श्रीरामचंद्रार्पणमस्तु ॥ ॥ श्रीशिवप्रसन्न ॥

॥ शके १७५५ प्रमाथीनामसंवत्सरे ॥ वैत्रेमासि ॥ कृष्णपक्षे ॥

॥ समाप्तं ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥

रामं लक्ष्मणपूर्वजं रघुविरं सीतापतिं सुदुर्लभं ॥ काकुस्थं करु

णाणं वगुणकिं विप्रप्रियं धार्मिकं ॥ २८ ॥ वळर

(13)

॥१३५

॥ इति रामरक्षासमाप्तः ॥ श्रीराम ॥

शिव
॥१३५

मूळ प्रत पाहण्यासाठी संपर्क

इतिहासाचार्य वि.का. राजवाडे संशोधन मंडळ, धुळे
राजवाडे पथ, गल्ली नं. १, धुळे-४२४००१ (महाराष्ट्र)
दूरध्वनी क्रमांक (०२५६२) २३३८४८
Email ID : rajwademandaldhule@gmail.com